

VON-info

De laatste was de *Beleidsnota voor 1980 en 1981* (Moer 1980:2, 3 - 8), dus ruim 15 jaar geleden opgesteld. En nu heeft de VON er dan weer een: het *VON Beleidsplan 1995 - 2000*, gepubliceerd in Moer 1995•6, 304 - 312. Volgens Artikel 1.1. van het oorspronkelijke *Huishoudelijk Reglement* moest het bestuur van de *Vereniging voor het Onderwijs in het Nederlands* elke twee jaar een beleidsnota aan de ledenvergadering voorleggen op basis waarvan die dan het te voeren beleid kon vaststellen. De voorlaatste nota stelde in de *Inleiding*:

Zo'n beleidsnota heeft twee functies: We kunnen onze bestaande activiteiten ermee doorlichten. En we kunnen er nieuwe activiteiten mee stimuleren.

In 1987 wijzigde de VON haar statuten en huishoudelijk reglement: allerlei bepalingen in beide documenten die naar het toenmalige oordeel te veel rompslomp opleverden, werden geschrapt; daarbij verdween ook de verplichting een tweejaarlijkse beleidsnota op te stellen. In feite 'codificeerde' die ingreep de bestaande praktijk. Op dat tijdstip was die nota toch al drie keer niet opgesteld (cfr. Moer 1987•2, 78 - 81).

Op 11 november 1995 stelde de VON opnieuw haar statuten en huishoudelijk reglement vast (cfr. Moer 1995•3, 141 - 144): nergens was namelijk meer een officieel, notarieel bekrachtigd exemplaar van de statuten te vinden. En zo is sinds eind 1995 het bestuur weer in het trotse bezit van zo'n formeel document. Overigens is bij die laatste wijziging de verplichting een beleidsnota op te stellen niet teruggedoken in het nieuwe HR.

Toch vindt het huidige bestuur zo'n nota kennelijk wel een handig en nuttig instrument om de ledenvergadering het te voeren beleid te laten vaststellen, maar wil het ook weer niet latere besturen met die verplichting opzadelen. Die terughoudendheid is begrijpelijk tegen de achtergrond van de hierboven gereleveerde gebeurtenissen in 1987, maar ook met het oog op de toekomst. De vorige statuten bepaalden immers dat de VON, opgericht op 29 maart 1969, was aangegaan voor de tijd van 29 jaar en 6 maanden, zodat de vereniging op 28 september 1998 zou expireren. De huidige statuten bepalen – onvervaard – dat de VON voor onbepaalde tijd voortduurt. En voor onbepaalde tijd moet je niet te veel vastleggen!

Het is natuurlijk verleidelijk die twee genoemde

beleidsnota's hier te vergelijken; misschien gebruikt het bestuur deze rubriek daar nog wel eens voor. Nu weerstaat het krachtig die verleiding om zo de gelegenheid te hebben de VON-leden op een (mogelijke?) ontwikkeling in onderwijsland te wijzen die perspectieven biedt aan de VON.

In paragraaf 2.2. *Middelen* constateert het *VON Beleidsplan 1995 - 2000* onder meer het volgende.

Het onderhouden van de contacten zoals genoemd onder d is er in de laatste jaren niet gemakkelijker op geworden. Enerzijds hebben de overheid en de verzorgingsstructuur zich afgeschermd voor de vakinhoudelijke verenigingen; anderzijds wordt in zulke contacten niet zelden druk uitgeoefend 'de krachten te bundelen' en te gaan 'samenwerken' zonder dat voldoende duidelijk is wat de effecten daarvan zullen zijn. Desalniettemin streeft het bestuur naar zoveel mogelijk contacten met relevante organisaties. Met het oog op de eigenheid van haar statutaire doel kiest de VON er echter voor terughoudend te zijn als het gaat om samenwerking. Voorzover de VON samenwerkingsverbanden aangaat, zullen die moeten passen binnen de statutaire doelen van de VON en een duidelijk strategisch doel moeten dienen.

Een van die relevante organisaties waarin het bestuur de afgelopen tijd relatief veel werk heeft gestoken is het *Platform van Vakinhoudelijke Verenigingen in het Voortgezet Onderwijs* (VVVO). Dat Platform is op 28 februari 1991 van start gegaan 'als ontmoetingspunt besturen vakinhoudelijke verenigingen'. De eerste jaren ging het Platform bewust nogal informeel te werk. Pas in de herfst van 1994 is een eerste, schriftelijk tekstje te signaleren waarin de na te streven doelstellingen en de organisatievorm aangeduid worden. Als doelstellingen werden toen genoemd:

- uitwisselen van informatie;
- gezamenlijk (indien mogelijk) reageren op ontwikkelingen op vakinhoudelijk gebied (niet ingaan op rechtspositionele vragen);
- bewaken en versterken van inspraak van vakinhoudelijke verenigingen bij ontwikkelingen op onderwijskundig gebied, zoals examenprogramma's, leerplannen, nascholing, veldadviesing, examenproblematiek, etc;
- gezamenlijk overleggen met ministerie (2x per jaar) op gebied van algemene vakinhoudelijke kwesties;

- afzonderlijke verenigingen blijven belangen van het eigen vak behartigen.

Onder het kopje *Organisatie* staan vier opmerkingen:

- vier leden fungeren als dagelijks bestuur;
- besluiten worden unaniem genomen;
- er is één postadres;
- kosten (zaalhuur, portikosten, e.d.) worden over de deelnemende verenigingen omgeslagen.

In feite komen de leden van het Platform – veelal de voorzitters van de deelnemende vakinhoudelijke verenigingen – maandelijks bijeen; dat kan een bont gezelschap zijn. Op 1 februari 1995 waren de volgende organisaties bij het Platform aangesloten.

- Vereniging van Leraren Geschiedenis en Staatsinrichting in Nederland (VGN)
- Vereniging van Classici in Nederland (VCN)
- Nederlandse Vereniging voor het Onderwijs in de Natuurwetenschappen (NVON)
- Vereniging van Docenten Techniek (VeDoTech)
- Informatica & Informatietechnologie (I & I)
- Vereniging van Leraren bij het Economisch/maatschappelijk Onderwijs (VECON)
- Vereniging voor het Onderwijs in het Nederlands (VON)
- Vereniging voor de Didactiek van het Nederlands (VDN)
- Nederlandse Vereniging tot Ontwikkeling van het Reken/Wiskunde-onderwijs (NVORWO)
- Nederlandse Vereniging van Wiskundeleraren (NVWW)
- Vereniging van Leraren in Levende Talen (VLLT)
- Nederlandse Vereniging voor Tekenonderwijs (NVTO)
- Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap (KNAG)
- Nederlandse Vereniging van Leraren Maatschappijleer (NVLM)
- Vereniging van Leraren Schoolmuziek (VLS)
- Vereniging voor Filosofie Onderwijs (VFO)
- Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding (KVLO)
- Vereniging van Leraren Beeldende Vakken (VLBV)
- Beroepsvereniging Dramadocenten (BDD)
- Stichting Educatieve Dans
- Overleg Docenten Kunstgeschiedenis (ODK)

Inmiddels is er in juni 1995 een heus – maar beknopt: 2 1/2 pagina – *Beleidsplan Platform VVVO*

1995 – 1996 vastgesteld. Daarnaast is er een – mede door toedoen van de VON (voorlopig?) ge-strande – poging gedaan een *Vereniging van Vakinhoudelijke Verenigingen* op te richten. Met andere verenigingen was de VON van mening dat de initiatiefnemers de meerwaarde van zo'n vereniging niet konden duidelijk maken, terwijl ze de bezwaren die sommige verenigingen meenden te bespeuren niet konden weerleggen.

Het Platform voert structureel gesprekken met

- het *Procesmanagement Basisvorming*: in verschillende settings zo een keer of zes per jaar;
- de *Stuurgroep Profiel Tweede Fase Voortgezet Onderwijs*: vorig jaar een paar keer;
- het *Ministerie van O.C. & W.*: twee keer per jaar;
- het *College van Bestuur van de SLO*: twee keer per jaar;
- de *Veldadvisering SLO* tesamen met de SLO-projectleiders voor de nieuwe eindexamens mavo/vbo en havo/vwo.

Het is hier niet de plaats de verslagen van al die vergaderingen inhoudelijk te resumeren: daarvoor zijn ze in het algemeen niet interessant genoeg voor de lezers van deze rubriek. Maar wie weet gaat dat in de toekomst veranderen.

Wie kennis neemt van Leunes (1987, 334 - 376) beschrijving en analyse van 'pressiegroepen in het schoolwezen' kan zich er wellicht over verbazen dat hij tot deze 'vijfde macht' – de vier andere zijn de wetgevende, de uitvoerende, de rechterlijke en de ambtelijke macht – niet de vakinhoudelijke verenigingen rekent, althans hun rol en kenmerken in dit verband niet bespreekt. Toch onderscheidt hij niet minder dan 10 categorieën, waarbij als derde categorie *Organisaties van onderwijsgevendens* noemt. Daarbinnen maakt hij onderscheid tussen 'algemene organisaties waarvan onderwijsgevendens ongeacht hun professie lid zijn en specifieke vak- of functieorganisaties, waarvan leden een bepaald leervak (bijvoorbeeld klassieke talen) of een bepaalde functie in de school (bijvoorbeeld schooldecaan) gemeen hebben' (ib., 337) Als hij aangeeft wat hij over die organisaties zal vermelden, deelt hij aan het slot droogjes mee: De beschrijving blijft beperkt tot de algemene organisaties.

Hoewel Leune de vraag niet stelt waarom hij de twee andere groepen organisaties buiten beschouwing laat, lijkt het aannemelijk dat hij vindt dat zij

geen of nauwelijks mogelijkheden hebben om het beleid te beïnvloeden. Dat zou sporen met het hierboven aangehaalde citaat uit het *VON Beleidsplan* dat de overheid (en de verzorgingsstructuur) zich tegen zulke invloeden afgeschermd hebben. Leune is veel meer geïnteresseerd in de vakbonden en de macht van de koepels. (Die laatste hebben er overigens nooit een geheim van gemaakt dat ze de rol en de invloed van vakinhoudelijke verenigingen zo gering mogelijk willen houden, zeker als dat zou betekenen dat ze invloed moeten afstaan.)

Maar heel voorzichtig lijkt zich enige verandering aan te kondigen. Zo verschenen er op de eerste bijeenkomst in 1995 van het Ministerie van O.C. & W. met het Platform ambtenaren van verschillende afdelingen die bijvoorbeeld de mening van het Platform wilden horen over de toetsen voor de basisvorming en over het idee van de 'registerleraar', naar voorbeeld van de registeraccountant. Op vorige bijeenkomsten zat steeds dezelfde ambtenaar voor, geassisteerd door een notulant. Gevraagd naar een 'verklaring' voor deze verandering legde een ambtenaar uit dat dit nieuw (paars?) beleid was van de staatssecretaris. Die wilde minder formele adviezen en droeg haar ambtenaren op het voorgenomen beleid veel vaker in 'netwerken' te bespreken. Het Platform werd opgevat als zo'n netwerk. En jawel, op de tweede bijeenkomst in 1995 verschenen weer andere ambtenaren die op andere punten van voorgenomen beleid de mening van het Platform wilden horen.

Een signaal dat in dezelfde richting lijkt te wijzen vormt de brief van de *Centrale Examencommissie Vaststelling Opgaven schriftelijke examens VBO-MAVO-HAVO-VWO (CEVO)* van november 1995 waarin aangekondigd werd dat de CEVO, in de persoon van de voorzitter bijgestaan door de ambtelijk secretaris behoefte bleek te hebben aan regelmatig contact met de besturen van de vakinhoudelijke vereniging. Het gesprek met de Sectie Nederlands van de VVLT en de VON heeft inmiddels plaats gevonden.

Misschien wordt het bestuur te veel geleid door 'wishful thinking', maar voorlopig houdt het het erop dat het een gunstige ontwikkeling waarneemt.

Lezer, pak uw agenda en reserveer alvast de volgende data:

Voorjaarsledenvergadering: 18 mei 1996

Najaarsledenvergadering: 16 november 1996

Het bestuur hoopt veel leden op beide bijeenkomsten te mogen begroeten om samen gunstige ontwikkelingen in (moedertaal)onderwijsland te bespreken en strategieën te ontwikkelen om die te stimuleren.